

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2011
Razmislek o vrednotah v globalni družbi

15. in 16. november 2011, Grand Hotel Primus, Ptuj
<http://pro.acs.si/lp2011>

Je gospodarska rast večna, ali gre le za utvare?

Jože Mencinger

Letni posvet koordinira

Andragoški center Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

VIRI SODOBNE GOSPODARSKE RASTI

- **$Q = f (L, K, TN)$**
- Delo - prebivalstvo
- Kapital - Družbeno bogastvo
- Tehnološki napredek

Gospodarska rast – sodobnost, razlike v razvitosti, GDP/capita
- kratkoročna, srednjeročna, dolgoročna

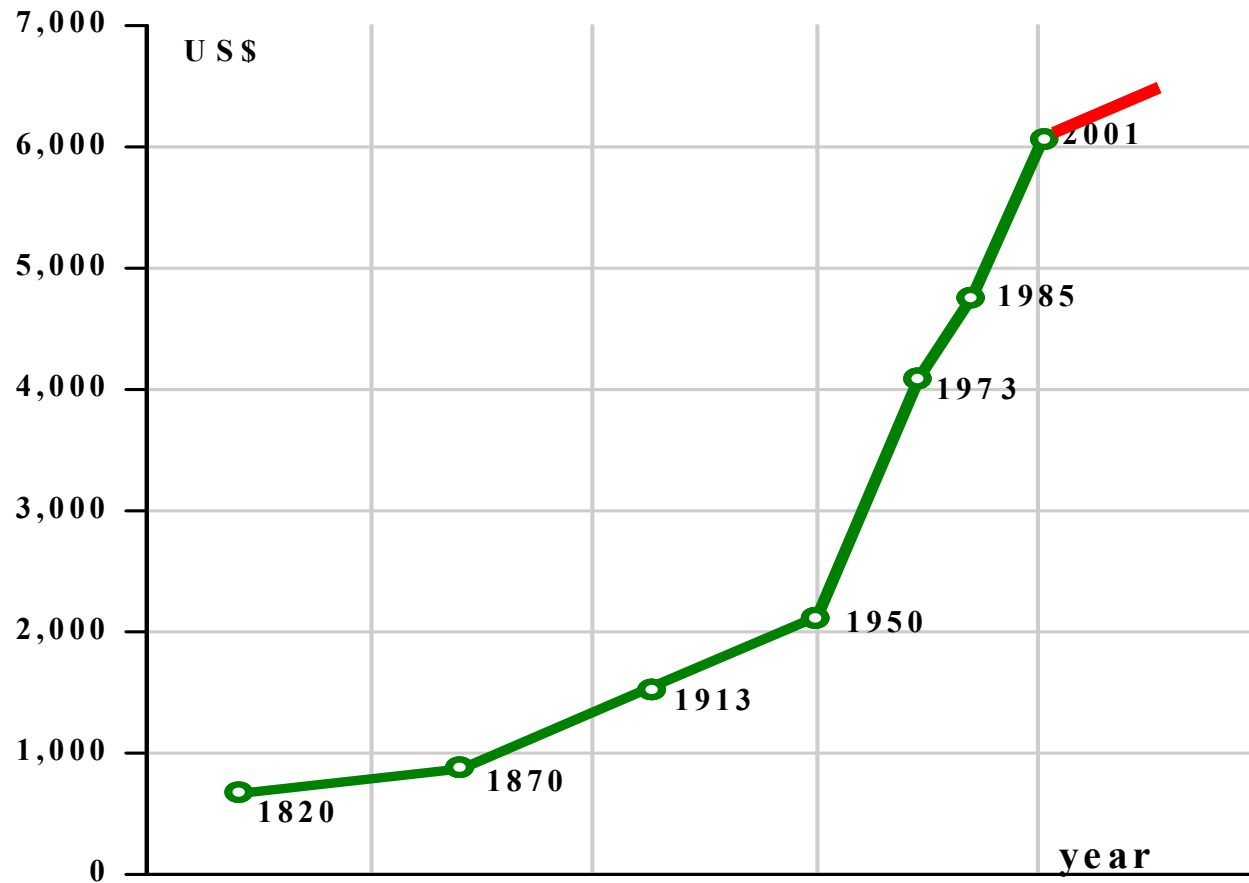
Zgodovina – maltuzijanski pogled, prebivalstvo raste do meja
resursev - zemlje; konstantni dohodki v znanih civilizacijah;
izjemi Kitajska (950-1250 in Evropa (1500-1800)

Moderna gospodarska rast 1800-

ni omejena s količino zemlje, Je gospodarska rast neomejena?
tehnološki napredek, totalna faktorska produktivnost

SE BO RAST NADALJEVALA?

GDP/PREBIVALCA (po kupni moči iz 1990)

LIZBONSKA STRATEGIJA

ZASVOJENOST SODOBNIH DRUŽB Z GOSPODARSKO RASTJO

2000: vrh v Lizboni

2005: nov start strategije

2008: začetek tretjega ciklusa Lizbonske strategije

KONKURENČNOST EU (na znanju temelječa družba)

- **Strukturne reforme: Kaj je to?**
- **Makroekonomska disciplina: izravnani proračuni**
- **“Modernizacija” socialnega sistema in politike**

EVROPA 2020

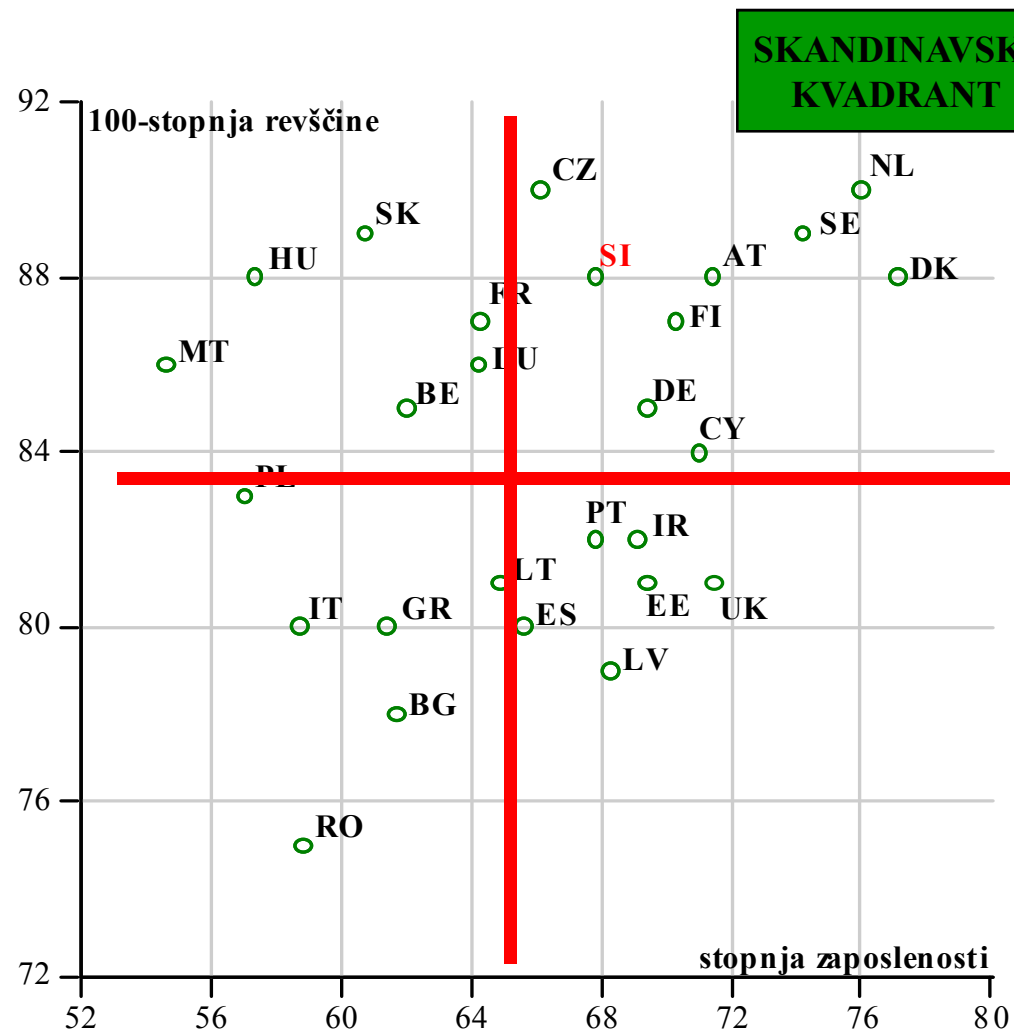
- **PAMETNA RAST** (smart growth) – razvoj gospodarstva, ki temelji na znanju in inovacijah;
- **TRAJNOSTNA RAST** – spodbujanje bolj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, ki gospodarneje izkorišča vire;
- **VKLJUČUJOČA RAST** – utrjevanje gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, ki krepi socialno in teritorialno kohezijo.

KROVNI CILJI

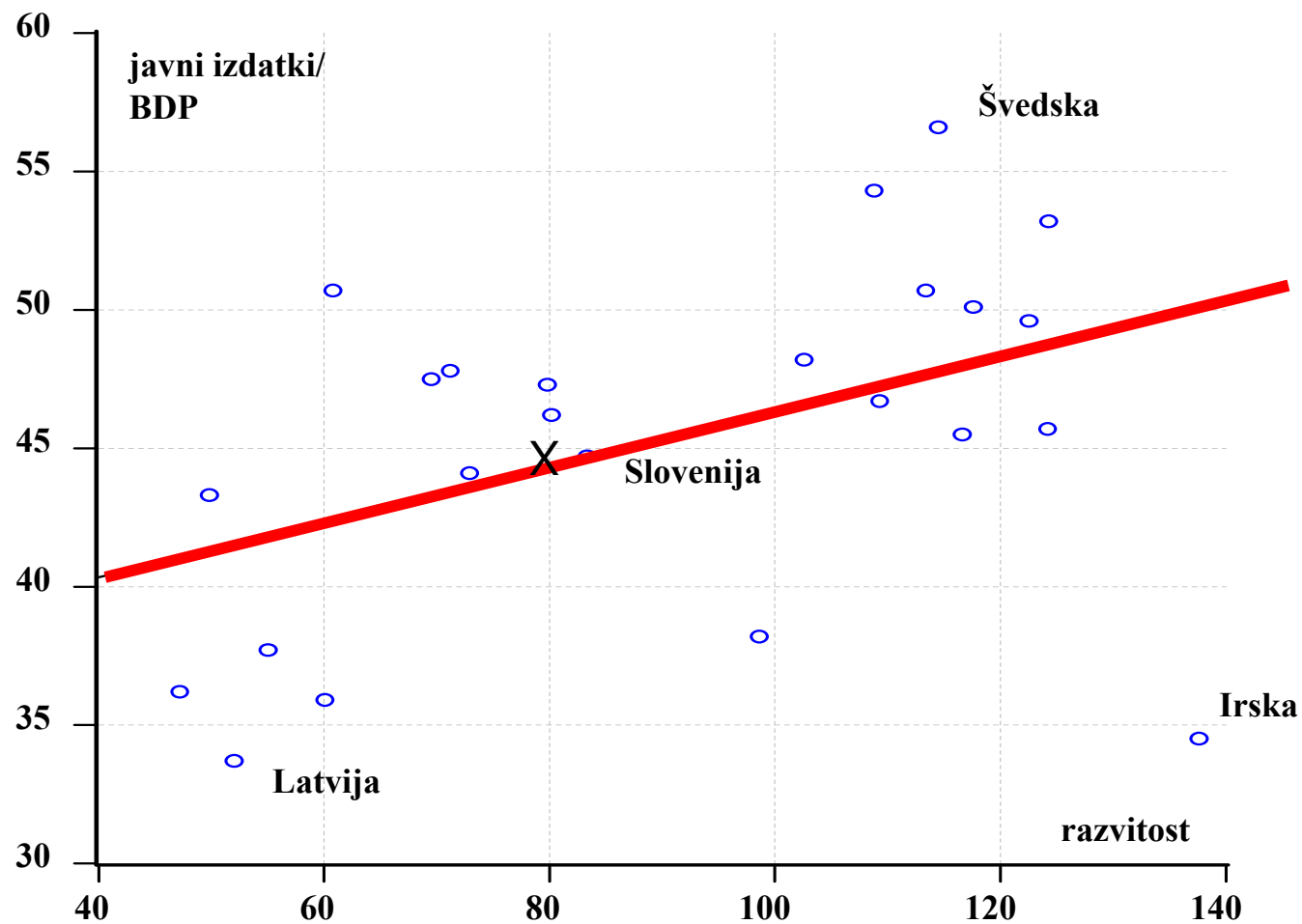
- **75% prebivalstva v starosti 20-64 let mora imeti zaposlitev;**
- **3% BDP EU je treba nameniti raziskavam in razvoju;**
- **Cilje 20/20/20 ne področju podnebja in energetike je treba doseči (- 20 emisije, +20 obnovljivi viri, + 20 učinkovitost porabe)**
- **Delež mladih, ki se odločijo za zgodnjo opustitev šolanja, mora biti pod 10%, vsaj 40% mladih mora uspešno zaključiti terciarno izobraževanje;**
- **Revščina naj bi ogrožala 20 milijonov ljudi manj kot zdaj.**

GOSPODARSKA USPEŠNOST IN SOCIALNA KOHEZIJA V EU

ALI JE JAVNI SEKTOR V SLOVENIJI RES PREVELIK?

NEODGOVORJENA VPRAŠANJA

Se bo gospodarska rast po krizi nadaljevala? Kako bomo vedeli, kdaj bo krize konec? Je BDP ustrezno merilo blaginje?

Je gospodarska rast sploh smiselna? Kje je meja deleža storitev v BDP?

Kje so meje razlik med »severom« in »jugom« ter med bogatimi in revnimi ?

Kako »ustvariti« dovolj dela za vse?

RAZMIŠLJANJE VLAD IN EKONOMISTOV

Znižajmo stroške dela in povečajmo konkurenčnost !

Lastniki bodo vsak tako privarčevan tolar namenili tehnološkemu napredku in ustvarjanju novih delovnih mest.

Prodajmo premoženje ! Tuje neposredne naložbe povečujejo učinkovitost prodanega podjetja, njihovi posredni učinki pa učinkovitost gospodarstva.

Znižajmo javno porabo ! Država ničesar ne proizvaja, državna poraba je le zapravljanje denarja.

Ne prerazdeljujmo! Trg sam pravično razdeli dohodke, poseganje v to delitev z davki in subvencijami je nemoralno jemanje tistim, ki si bogastvo zaslužijo, in dajanje tistim, ki si ga ne. Odrekanje pomoči zagotavlja, da si bodo našli dobro delo in obogateli

KAJ NAREDITI ?

PONUDBA > POVPRASEVANJE

- **Zmanjšanje ponudbe → zmanjšanje zaposlenosti → povečanje brezposelnosti, neenakosti in revščine**
- **Povečanje povpraševanja (le posegi države omogočajo sprostitev kreditov in pospešitev povpraševanja) → javni dolg → povečanje ponudbe → napihovanje balona in nova kriza ali drugačna družba**
- **Nekaj "napačnih" predlogov: de-globalizacija, univerzalni temeljni dohodek, zeleni "new deal", spremembe mehanizma zaposlovanja, socialna ekonomija;**

DEŽELI SE SLABO GODI

- **Vzdušje, pesimizem, katastrofičnost;**
- **najbolj verjetno dolgotrajne nadaljevanje gospodarske stagnacije oziroma oscilacij okrog ničelne rasti v svetu in posebej EU;**
- **omejitve možnih politik, ki izhajajo iz članstva v EU in EMU ter evropske politike hitrega krčenja primanjkljajev ter malone popolne dejanske vezanosti gospodarske aktivnosti na gospodarsko aktivnost v EU, posebno v Nemčiji;**
- **tri zamujena leta pri odpravljanju neravnotežij ustvarjenih v hazarderskem razdobju 2005-2008, ter značilna izredno visoka zadolženost podjetij in nizka zadolženost prebivalstva:**
- **prenos dela »privatnega« dolga v tujini v javni dolg v tujini, kar je javni dolg Slovenije približalo 45 odstotkom BDP.**
- **vse od 1991 ne razlikujemo med gospodarskim sistemom, ki naj bi ga določal parlament, in ekonomsko politiko, ki naj bi jo vodila vlada; ekonomsko politične odločitve sprejema parlament.**
- **vsak si lahko povsem brez odgovornosti izmisli referendum in prepreči ukrepanje**
- **različni regulatorji s svojimi birokratskimi odločitvami dejansko povzročajo narodnogospodarsko škodo.**

MOŽNOSTI EKONOMSKE POLITIKE

- **PRAGMATIČNOST IN REŠEVANJE PROIZVODNIH KAPACITET, KI JIH JE ŠE MOGOČE REŠITI**
- **uvedba progresivne stopničaste »krizne« dohodnine z mejno davčno stopnjo na primer od 50% do 60% ne glede na vir dohodkov (tudi na dohodke iz kapitala); zmanjševanje javne potrošnje kar počez bi še zmanjšalo povpraševanje;**
- **dvig davčne stopnje na dobiček družb na evropsko povprečje in odprava vseh olajšav, ter poenostavitev davkov z razširjeno pavšalno obdavčitvijo, dvig DDV;**
- **državna poročta bankam za kreditiranje nefinančnega sektorja le z določitvijo zgornje obrestne mere, dospelosti in zgornje meje državnega poročta, pri tem pa je izbiro kreditojemalcev in namenov kreditov treba prepustiti bankam;**
- **razpršitev javnih investicij na delovno intenzivne lokalne projekte usmerjene predvsem v infrastrukturo in varovanje okolja;**
- **selektivna državna dokapitalizacija (ki implicira delno podržavljenje) podjetij v težavah, ki jo je mogoče opraviti prek AUKN. Pri tem je temeljni kriterij primerjava sredstev za dokapitalizacijo podjetij s socialnimi stroški njihovega uničenja;**
- **državno skrbništvo v finančnih holdingih, postopno odpravo večine finančnih skladov in finančnih instrumentov ter preprečevanju križnega in verižnega lastništva.**

